

รายงานผลการเข้าร่วมฟังการเสวนาทางวิชาการ
ศาสตร์และศิลป์ในการเขียนบทความวิจัย

จัดโดย

สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ณ ห้อง 311 ศูนย์สัมมนาและฝึกอบรม

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2556

ผู้จัดทำ

รองศาสตราจารย์ศุภณี เรียบเลิศหิรัญ

รองศาสตราจารย์สุณี ภูสีม่วง

รายงานผลการเข้าร่วมฟังการเสวนาทางวิชาการ ศาสตร์และศิลป์ในการเขียนบทความวิจัย

1. ผู้ร่วมรายงาน

ชื่อ ศุภณี

นามสกุล เรียบเลิศศิริณ

ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์

ชื่อ สุณี

นามสกุล ภูสีม่วง

ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์

เข้าร่วม ฟังการเสวนาทางวิชาการศาสตร์และศิลป์ในการเขียนบทความวิจัย

สถานที่ ณ ห้อง 331 ศูนย์สัมมนาและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2556

ถึงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2556

รวมระยะเวลา ครึ่ง วัน

จำนวนผู้เข้าร่วมทั้งหมด 30 คน

2. รายละเอียดเกี่ยวกับการไปฝึกอบรม ดูงาน ประชุม และสัมมนา

การเสวนาทางวิชาการศาสตร์และศิลป์ในการเขียนบทความวิจัย

โดยวิทยากร 2 ท่านได้แก่ ศ.ดร.ชุติมา สัจจานันท์ รศ.ดวงพร คำณูวัฒน์ ดำเนินการอภิปรายโดย รศ.ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์ พิธีกร คือ รศ.ปิยฉัตร ล้อมขวการ และกล่าวเปิดโดย ผศ. อรสา ปานขาว รองอธิการบดีฝ่ายสื่อสารองค์กรและวิเทศสัมพันธ์ โดยการเสวนาผู้ดำเนินรายการแบ่งการเสวนาออกเป็น 2 ช่วง

2.1 ช่วงที่หนึ่ง ในประเด็นประสบการณ์เคยทำเคยเป็นและมีอยู่ แนวทางและหลักเกณฑ์เขียนบทความเพื่อการเผยแพร่

รศ.ดวงพร คำคุณวัฒน์ ในประเด็นประสบการณ์เคยทำเคยเป็นและมีอยู่

ประสบการณ์จะเน้นด้านชุมชน และต้องพิจารณาว่าทำงานใดก็ตามหากไม่จบด้วยการเผยแพร่ หมายถึงชิ้นงานนั้นไม่เสร็จ และงานนั้นเสียประโยชน์ และเน้นว่าทำงานวิจัย งานสอน และงานบริการวิชาการในด้านสื่อสารชุมชน เห็นว่าการเผยแพร่งานไม่เน้นการเขียนบทความประกาเดียว ต้องการเผยแพร่และต้องการให้มีการนำไปใช้ประโยชน์ต่อยอด

1) การเผยแพร่ที่ดี สามารถไปถึงกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายสนใจหรือเปิดรับ เกิดการรับสาร-เกิดการตีความ หรือให้ความหมาย (message-meaning) เป็นการสร้างความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ประโยชน์

2) เป้าหมายของการเผยแพร่ ต้องน่าเชื่อถือและน่าสนใจ ให้มีชีวิตชีวา และนำไปใช้ประโยชน์ได้ สำหรับเป้าหมายของการเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิชาการเกิดจากการศึกษาค้นคว้า re-search อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เกิดเป็นความรู้ใหม่ นักวิชาการมักเน้นที่ความรู้ หรือสารมากเกินไป เน้นว่าควรเน้นผู้รับหรือกลุ่มเป้าหมายทำอะไรให้สนใจ

3) สื่อหรือช่องทางที่ใช้ในการเผยแพร่

- เขียนบทความวิชาการ/ผลงานวิจัยลงวารสารวิชาการ
- นำเสนอในการประชุมวิชาการ
- อื่นๆ อาทิ หนังสือ ข้อเขียนลงหนังสือพิมพ์(ประเทศ/ท้องถิ่น) รายการโทรทัศน์(ประเทศ/ท้องถิ่น) รายการวิทยุ(ประเทศ/ท้องถิ่น) นิตรศการ เว็บไซต์ วิดีโอเผยแพร่ในงานต่างๆ

กรณี การเผยแพร่งานวิจัยเรื่องสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น เกิดโมเดล หรือต้นแบบในการสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น คนในชุมชน ที่เรียกว่า นักสื่อสารสุขภาพท้องถิ่น ได้ดำเนินการเผยแพร่ ผ่านบทความวิชาการ นำเสนอในที่ประชุมต่างๆ นิตรศการ หนังสือ รายการโทรทัศน์ design for life รายการออกอากาศทางเคเบิลทีวีที่ จ.กาญจนบุรี สัมภาษณ์ออกอากาศทางรายการวิทยุเพื่อการสอนนักศึกษา และจัดทำรายการและเอกสารเผยแพร่หลายเล่มจากงานวิจัยชิ้นเดียว

4) ประเด็นและจังหวะของการเผยแพร่ ในการนำเสนอผลงานผู้เสนอสามารถหยิบยกประเด็นต่างๆ ที่ค้นพบมาแนะนำเสนอได้ การนำเสนอผลงานวิจัย 1 เรื่องจึงสามารถทำได้หลายครั้ง ไม่จำเป็นต้องรอให้ผลงานเสร็จสมบูรณ์

กรณี การสื่อสารเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุข ชุมชนคัดเลือก ร่วมกันสร้างกระบวนการและใช้หลักการสื่อสารมาสร้างความเปลี่ยนแปลง รวมไปถึงการใช้สื่อท้องถิ่นเป็นแรงเสริม เวลาเผยแพร่ผลงานสามารถแยกประเด็น ได้เป็นหนังสือ บทบาทของสื่อท้องถิ่น เครือข่ายสุขภาพ ชุมชน บัญชีสุขภาพ เรื่อง นวัตกรรมสร้างสุขภาพด้วยตนเอง และอีกหลายเล่ม ทั้งมุมของสื่อ และมุมของชุมชน (ผู้ป่วย) และพยายามหาเวทีนำเสนอ

5) วิธีการเผยแพร่ ข้อเสนอแนะของวิทยากร เห็นว่าถ้าเลือกได้ควรเลือกใช้วิธีการที่ถึงผู้รับสารและเป็นความถนัดของผู้ส่งสาร ให้ปรับความคิดว่าการเผยแพร่ไม่ใช่ภาระ หากแต่เผยแพร่เพราะต้องการเผยแพร่ (ตั้งใจ) จึงจะเผยแพร่ได้ดี

รศ.กมลรัฐ อินทรทัศน์ สรุปว่า ความมองที่กลุ่มเป้าหมายด้วย ไม่ใช่เน้นแต่สารที่เราต้องการสื่อออกไปเท่านั้น เห็นว่าการนำเครือข่ายต่างๆ มาทำงานร่วมกันเป็นสิ่งมีประโยชน์ และสรุปว่าการนำเสนอต้องมีมุมมองที่มีความสุขในการดำเนินไม่เพียงเน้นที่ต้องทำเพื่อตอบตัวชีวิตเท่านั้น

ศ.ดร.ชุติมา สัจจานันท์ ในประเด็นแนวทางและหลักเกณฑ์เขียนบทความเพื่อการเผยแพร่

เห็นด้วยกับการต้องเน้นความเชี่ยวชาญ การเขียนบทความวิชาการในวารสารที่มี peer review และ impact factor หากเป็นบทความในลักษณะบริการวิชาการยังไม่ได้ แต่อยู่ในระหว่างเสนอปรับแก้

บทความทางวิชาการ เป็นบทความที่มีความยาวไม่มากนักประกอบด้วยการนำความที่แสดงผลหรือที่มาของประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์กระบวนการอธิบายหรือวิเคราะห์ และบทสรุป มีการอ้างอิงและบรรณานุกรมที่ครบถ้วนและสมบูรณ์

เผยแพร่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้

- ตีพิมพ์เผยแพร่ในรูปของบทความทางวิชาการในวารสารทางวิชาการที่เผยแพร่เป็นรูปเล่มหรือทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- ตีพิมพ์ในหนังสือรวมบทความหรือเอกสารวิชาการในรูปแบบอื่นที่มีการบรรณาธิการตรวจสอบคุณภาพ

บทความวิจัย กำหนดเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

- 1) รายงานการวิจัย ที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์และชัดเจนตลอดทั้งกระบวนการวิจัย อาทิ การกำหนดประเด็นปัญหา วัตถุประสงค์ การทำวรรณกรรมปริทัศน์ สมมติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การพิสูจน์สมมติฐาน การวิเคราะห์ข้อมูล การประมวลสรุปผล และให้ข้อเสนอแนะ การอ้างอิง และอื่นๆ
- 2) บทความวิจัย ประมวลสรุปกระบวนการวิจัยในผลงานวิจัยนั้น ให้มีความกระชับและสั้น สำหรับการนำเสนอในการประชุมทางวิชาการ หรือในวารสารทางวิชาการ

การตีพิมพ์เผยแพร่ ต้องเตรียมการและมีประเด็นพิจารณา ดังนี้

- 1) ความสำคัญของการเขียนบทความเพื่อการเผยแพร่
- 2) กลุ่มเป้าหมาย -นักวิชาการ นักวิชาชีพ นักวิจัยในศาสตร์
- 3) แหล่งเผยแพร่ -วารสารวิชาการและการประชุมสัมมนาทางวิชาการ
- 4) รูปแบบการเขียน -กำหนดไว้เป็นแบบแผน (template) สำหรับการเขียนบทความเผยแพร่ในวารสารและการประชุมทางวิชาการแต่ละชื่อ/แหล่ง

ความสำคัญของการเขียนบทความเผยแพร่ โดยการเผยแพร่ ได้แก่

- 1) การสำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
- 2) การขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ
- 3) มาตรฐานภาระงานของตำแหน่งทางวิชาการ
- 4) การประกันคุณภาพการศึกษา ตัวชี้วัดที่ ๕,๖,๗

การเลือกวารสารเพื่อการเผยแพร่บทความ

- 1) เป็นวารสารที่มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลระดับชาติหรือนานาชาติในฐานข้อมูลในระดับสากล
http://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/index.html
- 2) มีการประเมินคุณภาพบทความ (peer review) โดยผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาชีพนั้นก่อนตีพิมพ์เผยแพร่โดยทั่วไป 2-3 คน
- 3) เป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการ วิทยาการสาขาวิชานั้นๆ
- 4) มีค่า impact factor สูง
- 5) ได้รับการจัดทำดัชนีในฐานข้อมูลดรรชนีสากล

สิ่งจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับแหล่งเผยแพร่

- 1) นโยบาย วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย
- 2) คำแนะนำของวารสาร

หลักการทั่วไปที่สำคัญในการเขียนงานทางวิชาการ (academic writing) เป็น Analysis และ Argument

- 1) Analysis แนะนำให้เขียนความเห็นของผู้เขียนเอง แล้วนำผลงานวิจัยอื่นสนับสนุน
- 2) Argument พูดอะไร ให้ขยายทั้งทางบวกและทางลบ การให้เหตุผล

ต้องทำ Out line จากนั้นเชื่อมโยงกับแหล่งอ้างอิง อาจารย์เน้นว่า บางบทความมีส่วน Acknowledgments ต่อจาก Conclusions ว่าต้องไม่ลืมขอบคุณแหล่งทุน

รศ.ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์

สรุปว่า ต้องเลือกวารสารที่เหมาะสมกับตัวเราและเกาะติด กำหนดทำเรื่องที่รัก กำหนดเลือกวารสารที่จะลง และไม่เลือกผิดที่ และวารสารที่ในวงวิชาชีพเป็นที่ยอมรับก็จะเป็นการเลือกที่ดี บทความวิจัยกับตัวเล่มวิจัยมีคุณค่าเท่าเทียมกัน อธิการผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาเห็นว่าประเด็นวารสาร e-Journal ว่ายังไม่ชัดเจน วิทยาการอ้างแหล่ง กพอ. กำหนดว่าสามารถใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้

ศ.ดร.ชุติมา สัจจานันท์

เพิ่มเติมว่าการสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตศึกษา และกำหนดทางวิชาการ ใช้ proceeding ทั้งตัวเล่มและซีดี หากแต่การกำหนดตำแหน่งต้องมีเล่มจริงประกอบด้วย คุณค่าทางวิชาการ วารสารวิชาการดีกว่า proceeding ถ้าได้รับการตอบรับทั้งวารสารและ proceeding อาจแจ้งวารสารว่าเป็นเรื่องที่ได้นำเสนอในที่ประชุมวิชาการมาแล้ว อาจนำไปลงวารสารได้หลายวารสาร เช่น ศึกษาวัตถุประสงค์ ศึกษารูปแบบ ได้หลายเรื่อง แต่ไม่ควรนำผลงานวิจัย สดท้ายไปเขียนแบบสั้นและแบบขยาย ไม่ได้เนื่องจากถือเป็นเรื่องเดียวกัน

รศ.ดวงพร คำคุณวัฒน์

เห็นด้วยกับการเขียนบทความได้หลายเรื่องในระหว่างดำเนินการวิจัย

ศ.ดร.ชุติมา สัจจานันท์

ในประเด็นผลงานวิจัยร่วม เห็นว่าควรดำเนินการมากกว่าร้อยละ 50 ดึงไปไม่ได้ ยกเว้นทำเป็นชุด ว่าทำส่วนใด และทำหนังสือรับรองให้ชัดเจน

รศ.ดวงพร คำคุณวัฒน์ เห็นด้วยว่าควรทำเป็นชุดโครงการ รศ.ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์ ว่ารับทุนมาจะนำไปเผยแพร่ ดำเนินการได้หรือไม่อย่างไร

ศ.ดร.ชุติมา สัจจานันท์ เห็นว่าต้องขออนุญาตแหล่งทุนก่อน บางแหล่งไม่อนุญาต

รศ.ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์ เสริมว่าอาจต้องใช้แนวทางหาข้อมูลปรับเปลี่ยนแนวทางเพื่อให้สามารถนำเสนอผ่านบทความได้

2.2 ช่วงที่สอง

ศ.ดร.ชุติมา สัจจานันท์ ในประเด็นการตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยและบทความทางวิชาการจากงานวิจัย: มุมมองและการปฏิบัติของผู้เขียน บรรณาธิการ และผู้ประเมินคุณภาพบทความ

ตามประสบการณ์ที่เป็น peer reviewer ของบางวารสาร อาจารย์ได้ให้เห็นว่า การเลือก peer reviewer คุณสมบัติของผู้ประเมินคุณภาพบทความ คือ ต้องมีความรู้ วุฒิการศึกษา ความสามารถประสบการณ์การสอน การวิจัย การปฏิบัติ เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่เกี่ยวข้อง มีผลงานที่เกี่ยวข้อง มีความเที่ยงตรงและการไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย และกระบวนการประเมิน มีทั้ง ปิด-เปิด (single blind peer review) และ ปิดหมด (Double-blind peer review) และเปิดหมด (Open peer review) ต้องแจ้งผล เช่น รับเลย มีปรับปรุงเล็กน้อย ปรับปรุงปานกลาง ต้องปรับมาก หรือให้ส่งวารสารอื่น เป็นต้น การเป็น peer review ต้องทำตามเวลา ไม่มีคำตอบแทน มีแต่ความภูมิใจ

การเขียนเป็นเรื่องใหม่ ตรงประเด็น การอภิปรายผลมีการเชื่อมโยงทฤษฎีและปฏิบัติหรือไม่ การเขียนผิดถูกหรือไม่ น่าสนใจหรือไม่ มีความคิดน่าสนใจ ปฏิบัติได้ สามารถปรับปรุงบทความให้ดีขึ้นได้อย่างไร ต้องให้ข้อเสนอแนะ ตอบรับหรือปฏิเสธ ต้องการอ่านอีกหรือไม่ ประสบการณ์ที่ทำผ่านระบบเครือข่าย

รศ.ดวงพร คำคุณวัฒน์

เห็นว่าการนำแนวทางของการ peer review มาเป็นแนวทางในการเขียนบทความเป็นเรื่องดีและทำให้ได้เทคนิคในการเขียน

ถาม-ตอบ ศาสตร์และศิลป์ในการเขียนบทความวิจัย เช่น สถิติที่ใช้ในการทำวิจัย ผู้อ่านให้ปรับแก้สถิติวิจัยที่ทำ หรือ ทฤษฎีที่อ้างในงานวิจัย และบทความใช้ทฤษฎีต่างกันในการ peer review

ศ.ดร.ชุติมา สัจจานันท์

เห็นว่าจะไม่ตอบรับเลย หากว่าทำผิดโดยจะตอบปฏิเสธให้นุ่มนวล ชี้แจง และให้ตัวอย่างของการโยนข้อ ปรับปรุงของ peer review

จุดอ่อนที่สำคัญของบทความที่ไม่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่

- 1) ต้นทาง คือ คุณภาพงานวิจัย งานวิจัยขาดคุณลักษณะงานวิจัยที่ดี เช่น ขาดคุณค่า ผลกระทบ ความใหม่ ความน่าสนใจ ความถูกต้อง
- 2) ขอบเขตเนื้อหา ไม่สอดคล้องกับนโยบายการจัดทำหรือการจัดพิมพ์ของแหล่งเผยแพร่
- 3) การเขียน ไม่สอดคล้องต่องานวิจัย และปะติดปะต่อ เพื่อเป็นบทความ
- 4) การไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของวารสาร

รศ.ดวงพร คำบุญวัฒน์

เห็นว่าการนำข้อแนะนำของ กรรมการ peer review ทำให้เกิดแนวคิดว่าทำอะไรทำให้การเขียนมีความ ถูกต้องมากขึ้น

รศ.ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์

ได้ยกประเด็นว่าทำอะไรที่นักวิจัย กลุ่มเป้าหมาย ได้ประโยชน์ร่วมกัน ไม่เหนียวทั้งด้านวิชาการและได้ให้ ประโยชน์ต่อสังคมด้วย

รศ.ดวงพร คำบุญวัฒน์

เห็นว่าเป็นเส้นทางเดียวกัน นักวิจัย กลุ่มเป้าหมาย ตนเอง และสังคมได้รับประโยชน์ร่วมกัน มองว่าเป็น เส้นทางหรือเรื่องเดียวกัน ไปด้วยกันได้ไม่มองว่าเหนื่อยหลายทาง

ศ.ดร.ชุติมา สัจจานันท์

เห็นด้วยกับ รศ.ดวงพร คำบุญวัฒน์ ว่าเป็นเรื่องเดียวกัน ว่าการเผยแพร่ผ่านบทความวิจัย กับการบริการ วิชาการแก่สังคมเป็นเรื่องเดียวกัน และขอเพิ่มเติม ศูนย์อ้างอิงวารสารไทย จะเห็นวารสารทั้งหมด สามารถเข้าสืบค้น ในแต่ละเล่มวารสารได้ (อิเล็กทรอนิกส์) ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ยังไม่ขึ้นเป็นอิเล็กทรอนิกส์

เห็นว่าต้องหาอัตลักษณ์ตัวตน เช่น อาจารย์เน้นด้าน distance/ information science และแนะนำให้ไปดู ใน <http://scholar.google.co.th> ดูการอ้างอิงได้ด้วย

รศ.ดวงพร คำบุญวัฒน์

เห็นว่าในกลุ่มที่เข้าร่วมวันนี้คิดว่ามีใจมาแล้ว มองว่า มสธ.มีพื้นที่ในการดำเนินการเพื่อสังคมได้มาก

รศ.ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์

เห็นว่าการให้ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติจากการเผยแพร่บทความวิจัยในวารสารและในรูปแบบอื่นๆ ได้

3. เอกสารประกอบการประชุม ดังแนบ